

OSNOVNA ŠOLA ŽIRI

RAZISKOVALNA NALOGA

MAČJI DOL-DRUGA PRILOŽNOST

Področje: EKOLOGIJA Z VARSTVOM OKOLJA

Avtorici:

Alma Slabe

Kaja Dolenec

Mentorica:

Julijana Gantar, pr. uč. gos. in biol.

Žiri, 2015

KAZALO

KAZALO	2
KAZALO GRAFOV	3
POVZETEK	4
ZAHVALA.....	4
1 UVOD	5
2 METODOLOGIJA.....	5
3 MAČKE-PREBIVALCI MAČJEGA DOLA	6
3.1 ZGODOVINA MAČK.....	6
3.2 OPIS MAČKE.....	6
3.3 PASME MAČK.....	7
3.4 PREHRANA	8
3.5 OPREMA IN NEGA MAČKE	8
3.6 RAZMNOŽEVANJE	9
3.7 ŽIVLJENJSKA DOBA MAČK.....	10
3.8 BOLEZNI MAČK	10
3.9 KASTRACIJA IN STERILIZACIJA	10
4 OBISK MAČJEGA DOLA.....	11
4.1 MAČJI DOL	11
4.2 NA OBISKU	11
5 ANALIZA ANKETE	15
6 RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK	29
7 VIRI IN LITERATURA	30
8 PRILOGE	31
Priloga 1.....	31
Priloga 2.....	34

KAZALO SLIK

Slika 1: Vraževerje	6
Slika 2: Pristanek.....	6
Slika 3: Perzijka	7
Slika 4: Maine-Coon.....	7
Slika 6: Siamka	8
Slika 5: Sfinga.....	8
Slika 7: Mačje stranišče	8

Slika 8: Mačje ležišče	8
Slika 9: Igrače.....	8
Slika 10: Mačji mladički	9
Slika 11: Kastracija/sterilizacija	10
Slika 12: Mačji dol-stavba.....	11
Slika 13: Delovni čas/kontakti	12
Slika 14: Prva soba.....	12
Slika 15: Radovednež pri Almi	12
Slika 16: Mucek pri Kaji.....	12
Slika 17: Muci pri Almi.....	12
Slika 18: Malce bolj sramežljivi mucki	13
Slika 19: Igranje z vrvico	13
Slika 20: Druga soba	13
Slika 21: Počivališča	13
Slika 22: Zlatko.....	13
Slika 23: Kletka.....	14
Slika 24: Mačji dol-zunaj.....	14
Slika 26: Kolaž slik za konec.....	14
Slika 25: Monika z mačkonoma	14

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Ali imate doma mačka?	15
Graf 2: Koliko mačk imate?	15
Graf 3: Kje ste ga/jih dobili?	16
Graf 4: Kakšnega spola je/so?	16
Graf 5: Ali je vaša mačka že imela mladiče?.....	17
Graf 6: Kaj ste naredili z mladiči?	17
Graf 7: Zakaj nimate mačka?	18
Graf 8: Ali poznate izraz kastracija/sterilizacija?	18
Graf 9: Ali je vaš/a maček/mačka kastriran/sterilizirana?	19
Graf 10: Zakaj je vaš/a maček/mačka kastriran/sterilizirana?	19
Graf 11: Poznate kakšne bolezni/zajedavce, ki jih imajo mačke?	20
Graf 12: Katere bolezni/zajedavce imajo mačke?	20
Graf 13: Poznate kakšen pregovor o mačkah?.....	21
Graf 14: Kateri pregovor/rek poznate o mačkah?.....	21
Graf 15: Ste že kdaj prišli v stik z zavrženo mačko?	22
Graf 16: Kaj ste naredili z najdeno mačko?	22
Graf 17: Kaj bi naredili z najdeno mačko?	23
Graf 18: Kaj je po vašem mnenju razlog za tako veliko število zavrženih mačk?.....	23
Graf 19: Kaj menite, v kakšnem stanju najdejo največ zavrženih mačk?	24
Graf 20: Katere mačke hitreje najdejo dom? (spol)	24
Graf 21: Katere mačke hitreje najdejo dom? (starost).....	25

Graf 22: Katere mačke hitreje najdejo dom? (barva).....	25
Graf 23: Katere mačke hitreje najdejo dom? (dolžina dlake).....	26
Graf 24: Katere mačke hitreje najdejo dom? (posebnosti).....	26
Graf 25: Ali poznate zavetišče Mačji dol?.....	27
Graf 26: Poznate kakšno drugo zavetišče za mačke?	27
Graf 27: Če DA, katero?	28
Graf 28: Če bi želeli imeti svojega ljubljence, ali bi ga šli iskat v zavetišče?	28
Graf 29: Kje živite?.....	29

POVZETEK

Za Egipčane je bila mačka podoba milosti in bogov, zato so jo tudi po božje častili. Če je kdorkoli mački kaj naredil, je bil strogo kaznovan. Temu pa sedaj še zdaleč ni tako. Zaradi malomarnosti lastnikov je na svetu vedno več mačk, ki se jih znebijo na takšen ali drugačen način. Ker niso sterilizirali oziroma kastrirali svojih ljubljencev, so dobili nezaželene mladiče. Ti v veliko primerih ostanejo na cestah. Nekateri imajo srečo in jih najde kakšno zavetišče in jim pomaga najti prijazen dom, ostali pa poginejo. Taka ustanova je tudi Mačji dol v Škofji Loki, ki zavrženim mačkam omogoči drugo priložnost za normalno življenje v toplem domu skrbnih ljudi.

S svojo raziskovalno nalogo sva želeli ugotoviti, kakšen odnos imajo učenci naše šole do mačk ter bolj temeljito preučiti problem zavrženih mačk. Za dodatne informacije sva odšli tudi v zavetišče za mačke v Škofji Loki (Mačji dol).

ZAHVALA

Zahvaljujemo se najini mentorici Julijani Gantar, učencem 4., 6. in 9. razreda OŠ Žiri, ker so rešili ankete, ter Moniki Tavčar iz Mačjega dola, ki je k raziskovalni nalogi močno prispevala s svojimi odgovori.

1 UVOD

Odločili sva se za izdelavo raziskovalne naloge na temo zapuščenih mačk, saj je ta problem prisoten po celotni Sloveniji in sva ga želeli še bolj podrobno proučiti.

Mačke so prijetna bitja, z dobrim sluhom, vohom in nočnim vidom ter sploh niso hinavske, kakor ljudje mislijo. One se ne bodo pretvarjale, da jim je nekaj všeč oz. ne in ti bodo to jasno pokazale (predenje, kazanje zob, nasršenost...). Njim ni všeč, da jih motite v določenih trenutkih, normalnim ljudem (tudi nama) pa ni všeč, da v teh časih ni prav nič težko najti zavržene mačke, ki jo je nujno treba peljati v zavetišče. To se ne bi dogajalo tako pogosto, če bi bili ljudje pripravljeni svoje ljubljenske peljati na kastracijo ali sterilizacijo ter plačati največ 100 € za ta poseg. Tako bi bilo veliko manj nezaželenih mladičev in tudi kosmatinčki bi bolje živeli (npr. pozitivno vpliva na zdravje, manj se potepajo).

Ker pa veliko ljudi še vedno ne sprejema kastracije/sterilizacije, potrebujemo zavetišča za mačke. Enega izmed teh (Mačji dol v Škofji Loki) sva tudi obiskali.

2 METODOLOGIJA

Poleg prebiranja literature in brskanja po spletu za podatki sva na začetku raziskovanja postavili naslednje hipoteze:

Hipoteza 1: V dveh do treh mesecih v Mačjem dolu sprejmejo do deset mačk.

Hipoteza 2: Večina mačk, ki jih sprejmejo v zavetišče, je podhranjenih, podhlajenih, dehidriranih in imajo zajedavce.

Hipoteza 3: Na posvojitev vpliva starost in vidne napake mačk.

Hipoteza 4: Približno polovica anketirancev pozna izraza sterilizacija in kastracija.

Hipoteza 5: Več kot polovica anketiranih otrok pozna vsaj kakšno zavetišče.

Hipoteza 6: Manj kot polovica anketiranih učencev še ni prišla v stik z zavrženo mačko.

O mačkah sva sestavili tudi anketo in jo razdelili med učence 4., 6. in 9. razreda. Vsebovala je različna vprašanja o odnosu do mačk, kakšne so njihove izkušnje (ali so imeli sami mačka) in poznavanju zavetišč. Anketo je rešilo 133 učencev in učenk iz OŠ Žiri: iz četrtega 56, šestega 42 in devetega razreda 36 otrok. Anketa je bila anonimna. Za tem sva naredili še intervju z Moniko Tavčar, vodjo zavetišča za mačke Mačji dol, in tako dobili vse, kar sva potrebovali za raziskovalno nalogo.

3 MAČKE-PREBIVALCI MAČJEGA DOLA

3.1 ZGODOVINA MAČK

Davni predniki naših očarljivih ljubljencev so bili prazgodovinski mesojedci, iz katerih so se pozneje razvili zdaj že izumrli sabljevski tigri, ki so v svojih časih vzbujali strah in se spravljali na velike rastlinojede živali, kot so na primer mamuti, sloni, jeleni in tudi bizoni. Bili so veliko večji od današnjih levov, čekane pa so imeli tako dolge, da niso mogli do konca zapreti čeljusti. To pa zdaj lahko naredijo vse tiste v veliki družini mačk, ki jo sestavlja petintrideset vrst. Sorodniki domačih mačk so tudi mogočni levi, tigri, risi in gepardi.

Slika 1: Vraževerje

Skozi stoletja so mačke plezale in padale po lestvici priljubljenosti, saj so jih nekoč spoštovali, poveljevali..., nato pa so jih čez čas začeli sovražiti, preganjati in celo ubijati.

Razmerje med mačko in človekom se je začelo že pred dolgimi 9500 leti, kolikor je staro najstarejše okostje mačke v človeškem grobu, a to še ni potrditev o udomačenosti, vendar le dokazuje, da sta človek in mačka živela v bližini. Razvoj domače mačke se povezuje z obdobjem, ko so ljudje postali poljedelci in so jim razni glodavci uničevali pridelek.

3000 let pred našim štetjem so Egipčani prvi udomačili afriško divjo mačko, da jim je odganjala in lovila miši ter podgane. Zaradi tega, ker so reševale pridelek, jih je faraon razglasil za polbogove. Začeli so jih lepšati z zlatom, jih častiti in celo mumificirati, kdor pa jim je škodoval, je bil obsojen na smrt. Trend udomačenih mačk se je širil z ladjami in od takrat naprej so bile cenjene in ponekod celo zaščitene z zakonom, dokler jih ni v srednjem veku katoliška cerkev začela strahovito preganjati, saj so jih povezovali z odposlanko hudiča, prinašalko nesreče... Mačke so tako skoraj izumrle, podgan, ki so prenašale črno smrt oz. kugo je bilo vedno več in šele, ko je umrla četrtnina ljudi v Evropi, se je cerkev spametovala in od takrat naprej so mačke ljubljene ter spoštovane, čeprav je nekaj odstotkov človeštva še vedno vraževerno in se prestrašijo vedno, kadar črna mačka prečka cesto.

3.2 OPIS MAČKE

Pri mačkah opazimo različne oblike glave, ki prehaja od okrogle in široke do dolge ter koničaste. Tudi uhlji so odvisni od pasme in so lahko širši/ožji, postavljeni narazen/bližje skupaj, na vrhu koničasti ali zaobljeni. Oči so majhne ali velike, okrogle ali oglate, lahko ležijo bolj skupaj ali narazen. Barva je različna, nekatere pasme pa jo imajo predpisano. Dodatno zaščito očesa jim omogoča tretja veka, ki je skrita v notranjem očesnem kotu in se občasno razširi čezenj in ovlaži površino. Njihovo zobovje je značilno za mesojede živali, zato so izraziti derači, ki so namenjeni ubijanju žrtve in trganju mesa. Predkočniki jim služijo kot rezila, ki hrano razkosajo na delčke, primerne velikosti za požiranje. Mladiči imajo 26 zob, odrasle mačke pa 30. Zgornjo stran jezika imajo prekrito z vrstami nazaj obrnjenih izrastkov-papile, ki jim omogočajo strganje hrane in nego dlake. Hrbtenico imajo zelo gibljivo zaradi izredno prožnih vretenc in močnih hrbtnih mišic. To jim omogoča, da se pri padcih zavrtijo in pristanejo na nogah. Njihov rep ima več namenov. Uporabljajo ga za vzdrževanje ravnotežja pri plezanju in skakanju, odganjanju žuželk, sporazumevanju ter zaščito pred mrazom. Razlikuje se po dolžini, odlakanosti in položaju glede na telo, seveda pa poznamo tudi brezrepe mačke. Kremplje imajo zelo ostre, s katerimi zgrabijo plen, se branijo in pomagajo pri plezanju. S praskanjem si jih stalno obnavljajo, saj tako odstranjujejo poškodovane

Slika 2: Pristanek

zunanje plasti. Ko jih ne uporabljajo, jih potegnejo nazaj v nekakšen tulec in jih obvarujejo pred skrhanjem. Mačji kožuh je sestavljen iz zaščitne vrhne plasti (dolge močne krovne dlake ali nadlanke) in plasti podlanke, ki je puhasta in volnena. K dlakam se prišteva tudi čutne dlake, ki so daljše in bolj grobe. Posamezna dlaka je enobarvna ali na konici temnejša, po dolžini pa se izmenjujejo tudi proge. Mačke so glede na razporeditev barvnih različic dlak na kožuhu lahko: enobarvne (črne, modre, rdeče, kremasto vijoličaste in čokoladne, poznamo nad 50 najrazličnejših odtenkov), progaste, dimaste, želvovinaste, pikasto progaste, kontrastne.

Za mačke je zelo pomemben vid, saj lahko dobro opazijo plen in ocenijo razdaljo do njega. Imajo veliko zenico, da lahko v oči pride več svetlobe. Zenica se zapira v obliki reže, kar omogoča zelo natančno uravnavanje svetlobe in zaščito pred bleščanjem. Zelo dobro vidijo tudi v mraku. Barv ne razlikujejo dobro, a niso barvno slepe.

Tudi sluh imajo zelo dobro razvit. Zaradi zelo razvitih mišic uhljev jih lahko premika in natančno opredeli smer izvora zvoka. Zaznavajo zelo visoke tone, ki jih oddaja njihov plen (miši in ptice).

Imajo dvakrat večjo vonjalno sluznico kot človek in zato vohajo precej bolje. Jakobsonov organ je tudi zelo pomemben, ker z njegovo pomočjo zaznavajo urin drugih mačk, kar je pomembno za ozemeljsko razdelitev in spolno aktivnost.

Okus za njih ni tako pomemben, prepoznavajo pa predvsem mastne in mesnate okuse, sladkega pa ne. Kljub temu se navadijo nekega okusa in so lahko posledično zelo izbirčne pri hrani.

Zelo pomembni so jim tudi brki, s katerimi zaznavajo natančen položaj, obliko in velikost vsega, čemur se približajo. Ocenijo velikost odprtine, skozi katero lahko zlezejo. Imajo pa tudi organ za ravnotežje v notranjem ušesu-vestibularni aparat.

3. 3 PASME MAČK

Poznamo križance (zaradi hitrega in zelo uspešnega razmnoževanja je ponudba takih mačk običajno zelo velika) in pasemske mačke. Te ločimo po izgledu in značaju ter jih delimo v 4 kategorije:

- Kategorija I: perzijke in eksotke
- Kategorija II: srednjedolgodlake pasme (Maine Coon, Ragdoll, sveta birmanka...)
- Kategorija III: kratkodlake pasme (Burmanka, Devon Rex, Sfinga, Ruska modra...)
- Kategorija IV: orientalske pasme (Siamka, Orientalka kratkodlaka...)

Slika 3: Perzijka

Slika 4: Maine-Coon

Slika 6: Sfinga

Slika 5: Siamka

3. 4 PREHRANA

Mačke so izrazite mesojede živali in imajo temu primerno prilagojena prebavila. Imajo velike potrebe po proteinih, saj energijo pridobivajo predvsem iz beljakovin in maščob, pa tudi iz ogljikovih hidratov. V naravi svoj plen pojejo v celoti (mali glodavci) in s tem pokrijejo potrebe po vitaminih in mineralih, neprebavljene dele pa izbljujejo (to jim omogoča zgradba požiralnika). Če jedo suho (le 10% vode), morajo kar veliko piti, če ne se jim soli v urinu začnejo kristalizirati in povzročajo okvaro ledvic. Zelo rade jedo tudi travo (vitamini in minerali), ker jim pomaga pri izbljuvanju dlačnih kroglic. Mleko ni njihova naravna hrana, ga imajo pa zelo rade.

Do 5. meseca starosti damo mački 3 obroke na dan, do 8. meseca 2-3, odraslim mačkam pa zadostuje 1-2 obroka. V 2. polovici brejosti se potrebe po hranilnih snoveh povečajo in moramo mački nuditi 2-3 obroke, kdaj celo 4.

Zadnje čase je problem tudi debelost mačk, zato moramo poskrbeti za dovolj gibanja ter jim dati količinsko in kakovostno primerne obroke.

Slika 7: Mačje stranišče

3. 5 OPREMA IN NEGA MAČKE

Če si omislimo mačko, moramo poskrbeti za tisto osnovno opremo in pripomočke:

- ležišče,
- posoda za hrano in vodo (plastične/kovinske/lončene),
- mačje stranišče (saj so zelo čiste živali),
- praskalo (s praskanjem mačke vzdržujejo ostrost svojih krempljev),
- mačja vrata (za tiste mačke, ki živijo v hiši z vrtom),
- transportna košara (za potovanje ali obisk veterinarja),
- ovratnica (nanjo damo obesek s podatki lastnika),
- oprsnica (če želimo mačko sprehajati),
- igrače.

Slika 8: Mačje ležišče

Slika 9: Igrače

Pri negi je posebno pozornost treba posvetiti kožuhu. Če je mačka kratkodlaka, nega ni problematična, saj se že same dnevno čistijo in odstranjujejo odmrlo dlako, a je vseeno priporočljivo, da jih 1-2 krat na teden počesemo. Tako tudi navežemo tesnejši stik. Nega pa je vsekakor pomembna med menjavo dlake (spomladi in jeseni). Najprimernejša je gumijasta krtača, s katero krtačimo v

smeri rasti dlake, od glave do konice repa.

Dolgodlake mačke pa si ne morejo same odstranjevati odmrlih dlak, saj se te kmalu zlepijo in oblikujejo prave zaplate sprijete dlake, kar onemogoča normalno dihanje kože, ki se lahko vname. Zato je treba mačko dnevno ali celo večkrat na dan počesati s kovinskim glavnikom. S tem odstranimo dlake in masiramo kožo. Na tak način se iz kožuha odstranjuje odmrta dlaka, prepreči se vozlanje dlake, nastanek alergijskih reakcij, praskanja in zadrževanja prahu v njem.

Mačke kopamo le, če so zelo umazane, pri tem pa uporabimo posebne šampone za mačke, če pa niso navajene vode, lahko uporabimo tudi suh šampon.

Med negovanjem mačke pregledamo tudi njena ušesa, oči, usta in kremplje. Včasih se v ušesih nabere maslo, ki ga očistimo z navlaženo vato ali s pomočjo posebne raztopine za čiščenje uhljev, pri tem pa moramo biti pozorni na prisotnost garjavcev. Pregledamo zobovje, saj lahko pride do nabiranja zobnega kamna. Nekatero mačke so k temu zelo nagnjene in jim moramo zobe umivati s koščkom vate, namočene v slano raztopino. Še boljše pa je, če uporabimo posebno zobno krtačko. Pri očeh smo pozorni na zaspančke (v notranjih kotičkih) in preverjamo, če gre za vnetje.

Mački v stanovanju, ki nima možnosti brušenja krempljev, ji ti zrastejo predolgi in žival ovirajo. V tem primeru jih moramo postriči s posebnimi škarjami ali kleščami.

3. 6 RAZMNOŽEVANJE

Mačke postanejo spolno zrele pri šestih mesecih, pravzaprav se gonjenje pojavi prvo pomlad, ko dopolnijo to starost. Začne se s spomladanskim daljšanjem dneva in se običajno ponavlja, dokler se ne sparijo. Intenzivnejše parjenje zaznavamo spomladi in jeseni.

Mačke se takrat izrazito oglašajo, valjajo po tleh, drgnejo ob predmete in z vonjem privabljajo samce. Ti pa se v tem obdobju zbirajo in tulijo ter spuščajo v boje. Mačka se lahko med gonjenjem spari z več samci.

Brejest pri njih traja 60-68 dni. Med 3.-5. tednom lahko zaznamo zadebelitve v maternici. Značilen znak so tudi pordeli seski. Po 5. tednu se jim poveča trebuh in se umirijo. Pred kotitvijo si izberejo primeren miren prostor. Predpriprava na porod traja 2-12 ur (odpiranje porodnih poti), med tem se ji temperatura zniža za 1°C. Porod traja do 6 ur, odvisno od števila plodov, iztiskanje enega plodu traja 15-30 minut, premori med plodovi pa okoli pol ure. Po porodu mati polize mladiče, pregrizne popkovo in poje posteljico.

Slika 10: Mačji mladički

Mladički se skotijo slepi in gluhi in so prva dva tedna popolnoma odvisni od matere. Značilno je, da vedno sesajo na istem sesku in jim mačka v prvem obdobju masira po trebuščku, kar omogoča normalno iztrebljanje. Med 5.-10. dnem začnejo odpirati oči in zaznavajo hrup. V tretjem tednu se začnejo postavljati na noge in po treh tednih začnejo raziskovati bližnjo okolico. Pri 5. tednih poleg materinega mleka občasno zaužijejo plen, ki jim ga prinese mačka. Pri 7. tednih skoraj popolnoma

preidejo na trdo hrano, sesajo le občasno. Postajajo vedno bolj samostojni in z igro spodbujajo naravne nagone (lov). Po 10. tednu pa so praviloma že enako spretni kot odrasli mački.

3. 7 ŽIVLJENJSKA DOBA MAČK

Razvoj mačk v mladosti je zelo hiter, s starostjo pa se upočasnijo. Po desetih letih se začnejo kazati prvi znaki staranja.

Primerjava let mačke in človeka

MAČKA	0, 5	1	3	6	8	9	10	13	20
ČLOVEK	14	16	21	31	41	50	56	70	90

3. 8 BOLEZNI MAČK

Bolezni mačk delimo na:

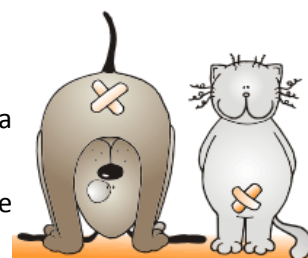
- **NALEZLJIVE BOLEZNI MAČK:** mačja kuga-panlevkopenija mačk, mačji kašelj, mačja levkemija (FeLV), mačji imunski deficit (FIV), mačji infektivni peritonitis (FIP), toksoplazmoza, mikrosporoza;
- **PARAZITARNE BOLEZNI:** gliste, trakulje, zunanji zajedavci (bolhe, klopi, ušesne garje);
- **OBOLENJA URINARNEGA TRAKA:** mačji urološki sindrom-obolenje spodnjega urinarnega traka pri mačkah (FUS-FLUTD), kronična odpoved ledvic, sladkorna bolezen.

3. 9 KASTRACIJA IN STERILIZACIJA

V Sloveniji je zelo prisoten problem zavrženih mačk, ki jih ljudje najdejo v smetnjakih, kartonskih škatlah... Večinoma najdejo mladičke, saj zanje niso bili sposobni skrbeti ali jih oddati in so se jih odločili znebiti, a to ni prav, ker obstaja veliko lažja ter bolj človeška pot. Kastracija je poseg, pri katerem samcu operativno odstranijo testise, mošnja pa ostane nedotaknjena. Sterilizacija je operativen poseg, pri katerem samici odstranijo jajčnike ali jajčnike in maternico. Posega opravijo veterinarji in po dnevu ali dveh je žival že popolnoma čila. Mačke se sterilizira od 10. tednov in teže 1 kg naprej, saj so lahko samice breje že pri štirih mesecih. Posega staneta pod sto evrov (najnižja cena v Mačji hiši: kastracija-30 €, sterilizacija-42 €), pomladi pa so tudi akcije, ko nam je treba odšteti še 20 % manj denarja. Vse to pa ni nič v primerjavi s tem, kar pride pozneje. Posega omogočita, da vaš ljubljencek ne bo imel potomcev. Ena mačka (ne sterilizirana) ima lahko v samo petih letih tudi 20.000 potomcev, v celem življenju (skupaj s svojimi potomci) pa kar 420.000.

Pri kastriranih samcih je:

- manj verjetno, da se bodo klatili, s tem pa se zmanjša tudi možnost, da bi jih povozil avto,
- manj verjetno, da se bodo pretepali, s tem pa se zmanjša tudi tveganje poškodb,

Slika 11: Kastracija/sterilizacija

- manj verjetno, da se bodo med pretepi okužili z nevarnimi boleznimi, kot sta mačji virus imunske pomanjkljivosti (FIV) ali mačjo levkozo (FeLV),
- manj verjetno, da bodo kazali znake teritorialnega obnašanja, kot je na primer markiranje,
- onemogočen razvoj tumorjev na testisih.

Sterilizirane samice:

- ne bodo mogle imeti neželenih legel mladičev,
- ne bodo zavijale in klicale samcev, kot to počno mačke v času gonitve,
- bodo imele manj možnosti za okužbo z virusoma FIV in FeLV, ki se širita preko ugrizov, z mame pa se širita tudi na mladičke,
- ne bodo dobile raka na jajčnikih in/ali maternici,
- bodo imele manj možnosti za razvoj raka na seskih, še posebej, če bodo sterilizirane pred starostjo šest mesecev.

4 OBISK MAČJEGA DOLA

4.1 MAČJI DOL

Slika 12: Mačji dol-stavba

Mačji dol je zavetišče za mačke, ki so ga ustanovili prostovoljci društva Žverca, kjer so vsa pretekla leta v dogovoru s pristojnim zavetiščem pomagali pri ulovu zavrženih mačk, prevozih do veterinarja ali v zavetišče. Skrbeli so za sesne mladiče in najdene živali, dokler jih niso oddali v nove domove. Ker pa so s takim večletnim delom ugotovili, da ta način ni dovolj učinkovit, so začeli iskati dolgotrajno rešitev. Od leta 2011 je bil njihov cilj ustanoviti zavetišče prav za zapuščene

mačke, saj je ta problem prisoten v celotni Sloveniji. Ker je zavetišč preprosto premalo, nekatera od njih pa sprejemajo samo pse, mačk pa je vedno več, je prostora zanje v že obstoječih ustanovah premalo in se ta težava vedno povečuje. Maja 2011 so po dogovoru z občino Škofja Loka dobili prostor-manjšo starejšo stavbo v lasti občine, ki je nujno potrebovala obnovo. Avgusta istega meseca so poprijeli na delo, del njihovih stroškov je krila občina, del sredstev pa so dobili s pomočjo prodaje izdelkov in pomočjo donatorjev (npr. podjetje DM in revija GLOSS ter številni drugi, tudi posamezniki).

4.2 NA OBISKU

Kot smo se dogovorili z Moniko Tavčar, sva v petek, 23. Januarja 2015 ob enih sedli na avtobus ter se odpeljali do Škofje Loke. Ko sva izstopili, sva naredili še nekaj korakov in zagledali rumeno hišico ter del ograde, kjer so ležale tudi nekatere mačke. Na vratih sva zagledali tudi njihov delovni čas in

kontakte. Potrkali sva in odprla nama je Mona oz. Monika Tavčar. Predstavili smo se, nato pa nama je na hitro pokazala karanteno, kamor morajo mačke najprej, ko jih dobijo. Za tem smo odšle v prvo sobo, kjer stanujejo mlajši mucki. Takoj so naju opazili in se pozanimali, kdo sva.

Slika 14: Prva soba

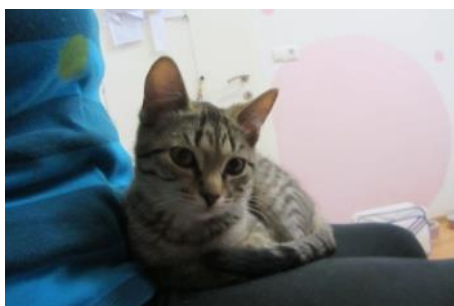

Slika 13: Delovni čas/kontakti

Slika 15: Radovednež pri Almi

Nekateri so se takoj opogumili in prišli do naju. Korenjak (tigrast samček) nama je celo skočil v naročje ter splezal za vrat. Monika nama je povedala, da je to ena od njegovih značilnosti. Po ovohavanju sva se usedli in Mona nama je začela govoriti o zavetišču, ki so ga ustanovili. Odgovarjala nama je na vsako vprašanje, ki se nama je porajalo. Kmalu so nama mucki začeli lesti v naročje in sva jih čohali, da so zelo glasno predli. Našli sva kos vrvice in kmalu se je začela zabava, za mucke seveda. Skakali so za vrvico in bili osredotočeni samo na njo. Niso pa se zabavali samo oni, ampak tudi midve.

Slika 16: Mucek pri Kaji

Slika 17: Muci pri Almi

Poskusili sva jih fotografirati, a slike niso nastale tako ostre, saj so se vedno premikali. Vmes nama je še kakšen maček skočil za vrat in sva dobili "bojne" rane, a to ni bilo nič v primerjavo s tem, kako dobro sva se imeli. Izvedeli sva veliko o Mačjem dolu in njegovih mlajših prebivalcih. Zanimivo se nama je zdelo kako je neka malo večja mačka kar prevzela vlogo matere, čeprav je enako stara kot njeni drugi sostanovalci in sostanovalke. Po igri sva še malo pogledali po sobi in si ogledali še tiste bolj plašne mucke. Ko smo se poslovili z malčki, sva odšli še v drugo sobo, s starejšimi mačkami oz. odraslimi mačkami. Tukaj so naju mačke bolj leno sprejele. Nekaj jih je dremalo na kavču, druge so

ležale v predalih, tretje na igralih, četrte pa kar na policah, ki jih imajo zelo rade. Najprej sta se k nama stisnila bratec in sestrice, Goran in Karmen. Kasneje sva izvedeli, da so Gorana že oddali in je srečen v svojem domu. Veseli sva, da je dobil svojo drugo priložnost.

Slika 18: Malce bolj sramežljivi mucki

Slika 19: Igranje z vrvico

Slika 20: Druga soba

Slika 21: Počivališča

Takoj sva zagledali oranžnega mačkona po imenu Zlatko, ki se je premaknil le takrat, ko je bil čas za hrano. O njem nama je povedala tudi, da bo čez nekaj dni odšel k svojim novim lastnikom. To naju je razveselilo tako kot muce priboljški. Da, ko je Monika prinesla priboljške, so se vse mačke zapodile k njej in želele košček okusnega posladka. Po hranjenju pa je bil čas za miganje. Odprli smo igračke, ki sva jih prinesli midve in tekali so sem ter tja. Očitno sva jih dobro izbrali, a vseeno ne dovolj za Zlatko, ki je spet spal.

Slika 22: Zlatko

Muce so se postavile pred vrata in Monika se je odločila, da nama pokaže še zunanji ograjeni del Mačjega dola. Stopili smo ven in si zaradi mraza hitro pogledali vse stvari: ograjen zunanji prostor z ribnikom in klopami ter stoli. Imajo pa mački tam tudi blazine za spanec na sončku.

Slika 23: Kletka

Slika 24: Mačji dol-zunaj

Videli sva tudi kletko, s katero ujamejo mačke, ki se potepajo zunaj. Ko jih premamijo s hrano, da stopijo noter, se kletka zapre in se ujamejo. Te potem sterilizirajo in kastrirajo ter spustijo nazaj. Nato smo se vrnili noter in se še malo pocrkljali. Ves čas sva se imeli zelo lepo, najbolj sva spoznali Gregorja, Karmen in Gorana, ki so zelo uživali v božanju ter izvedeli veliko stvari. Dobili sva odgovore na vsa najina vprašanja (intervju v prilogi), za to in prijetne urice pa se morava zahvaliti Moniki Tavčar. Bilo je res zabavno in to bi seveda še kdaj ponovili. Za nadaljevanje pa sva se odločili, da bova organizirali še zbiralno akcijo (zbiranje igrač za mačke ali denar za zavetišče). Prav tako pa bova verjetno prišli še nazaj, tudi da se preizkusiva kot prostovoljki.

Slika 26: Monika z mačkonoma

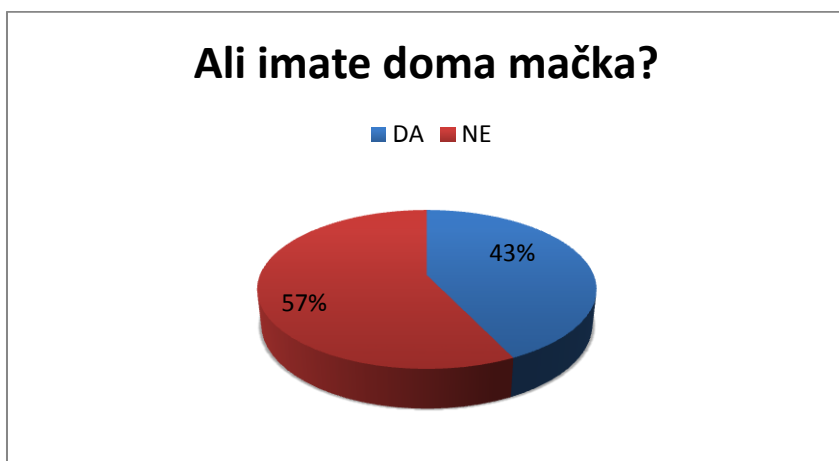
Slika 25: Kolaž slik za konec

5 ANALIZA ANKETE

Anketo sva razdelili med učence 4., 6. in 9. razredov, saj naju je zanimalo, kako bodo odgovarjali na vprašanja.

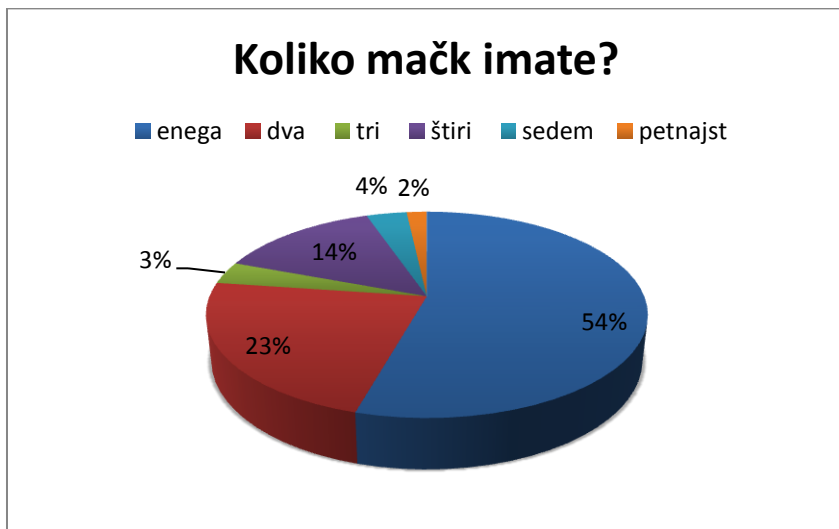
GRAFI

S pomočjo anketnih vprašanj in odgovorov nanje, sva dobili naslednje rezultate.

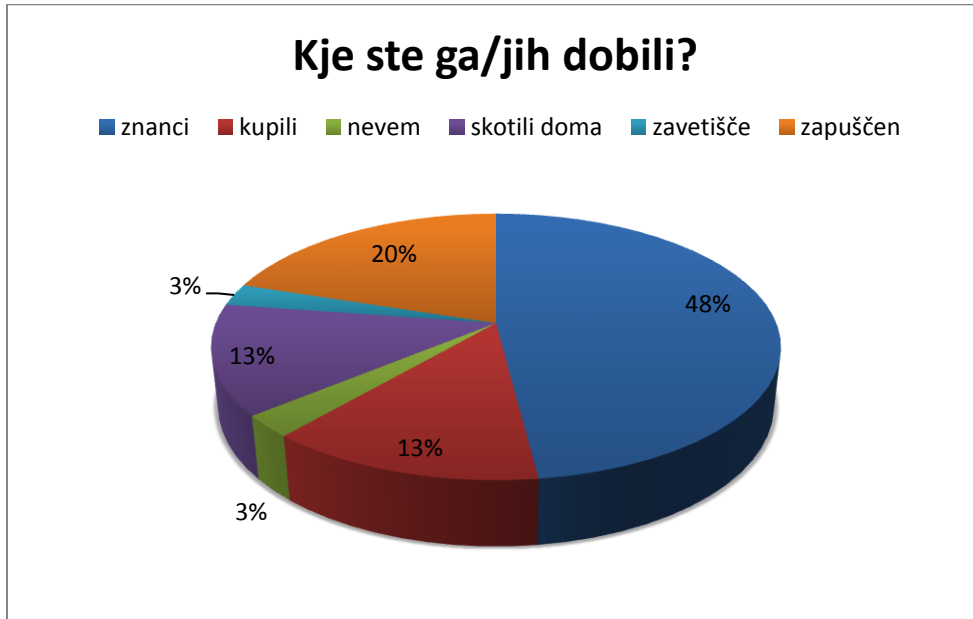
Graf 1: Ali imate doma mačka?

Več kot polovica učencev (57%)doma nima mačka.

Graf 2: Koliko mačk imate?

Največ anketirancev ima doma enega mačka (54%) našel pa se je tudi anketiranec, ki je napisal, da imajo doma petnajst mačk.

Graf 3: Kje ste ga/jih dobili?

Skoraj polovica anketirancev je mačka dobila od znancev. 20% anketirancev ima zapuščenega mačka. V enakem odstotku pa najdemo anketirance, ki so mačka kupili ali pa se je skotil doma. Po 2 anketiranca sta mačka dobila v zavetišču oziroma ne vedo, od kje imajo hišnega ljubljénčka .

Graf 4: Kakšnega spola je/so?

V enakem deležu imajo anketiranci doma samca oziroma samico.

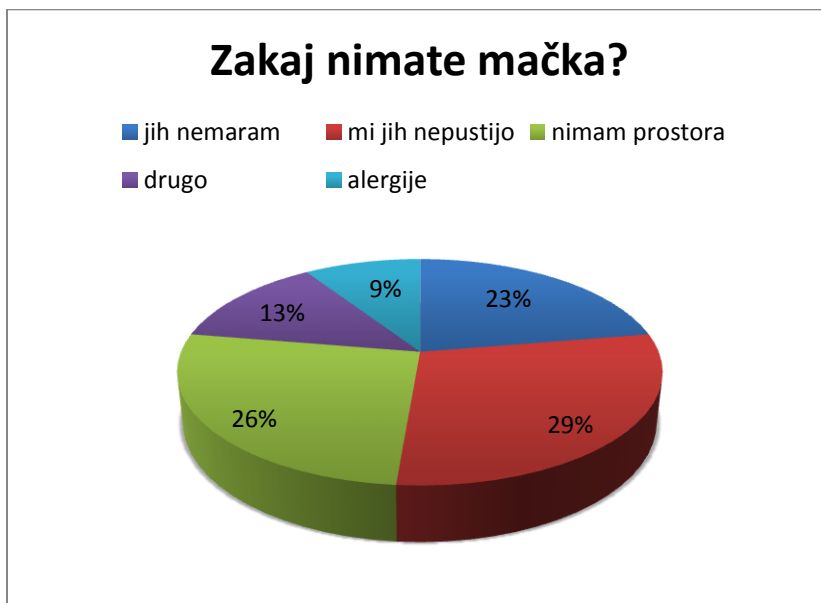
Graf 5: Ali je vaša mačka že imela mladiče?

64% učencev, ki ima mačko, pravi, da še ni imela mladičev. Ostalih 36% pa pravi, da je njihova mačka že imela mladiče.

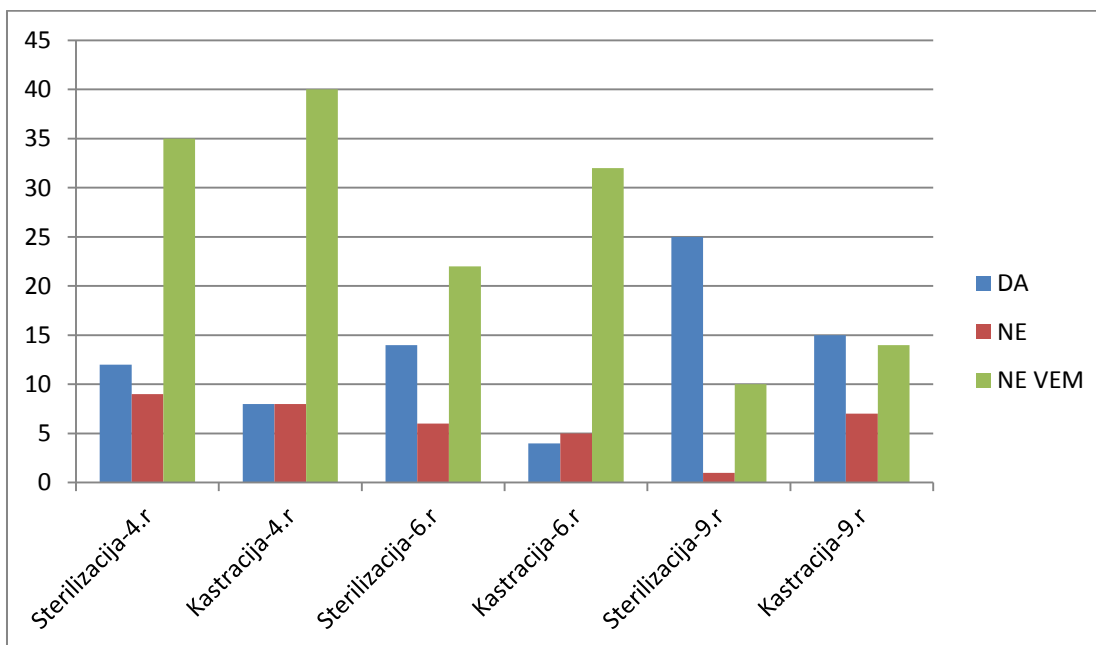

Graf 6: Kaj ste naredili z mladiči?

50% učencev, katerih mačka je že imela mladiče, so te obdržali doma. 46% je te mladiče podarila. Le 4% učencev pa je mladička prodala.

Graf 7: Zakaj nimate mačka?

Pri tem vprašanju sva dobili različne odgovore. Največ učencev (28%) je odgovorilo, da jim jih ne pustijo imeti doma. 25% učencev je povedalo, da doma nimajo prostora. 22% učencev pa je povedalo, da mačk ne marajo. Našli pa so se tudi drugi odgovori, zakaj nimajo mačka in sicer: zaradi alergij, niso odgovorni, imajo psa, nimajo časa, so jih imeli in pa zaradi sosedov, saj pravijo, da jih imajo že oni preveč.

Graf 8: Ali poznate izraz kastracija/sterilizacija?

Z grafa je razvidno, da večina učencev sploh ne ve, kaj pomenita izraza. Izstopa le poznavanje sterilizacije v devetem razredu.

Graf 9: Ali je vaš/a maček/mačka kastriran/sterilizirana?

Tukaj je večina anketirancev obkrožilo NE, to se pravi njihov maček/mačka ni kastriran/sterilizirana. Da je njihov/a maček/mačka kastriran/sterilizirana pa je obkrožilo 36% učencev.

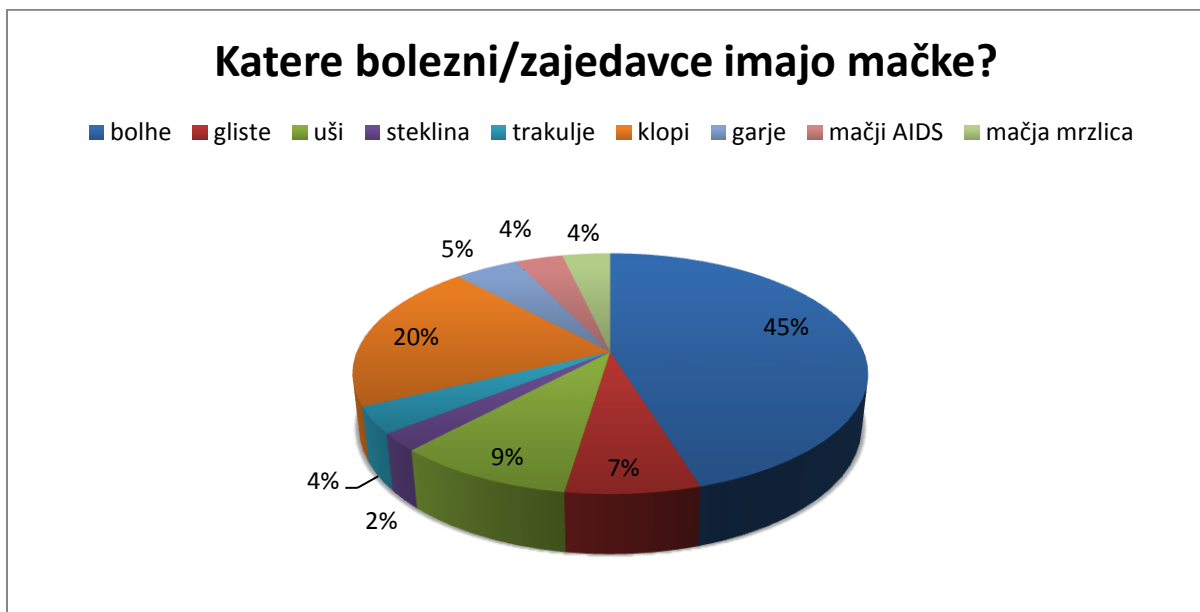
Graf 10: Zakaj je vaš/a maček/mačka kastriran/sterilizirana?

Pri tem vprašanju so skoraj vsi napisali, da zato, da njihova mačka nima potomcev. Le 8% jih je napisalo, da zato, da je bolj miren, 11% učencev pa ne ve.

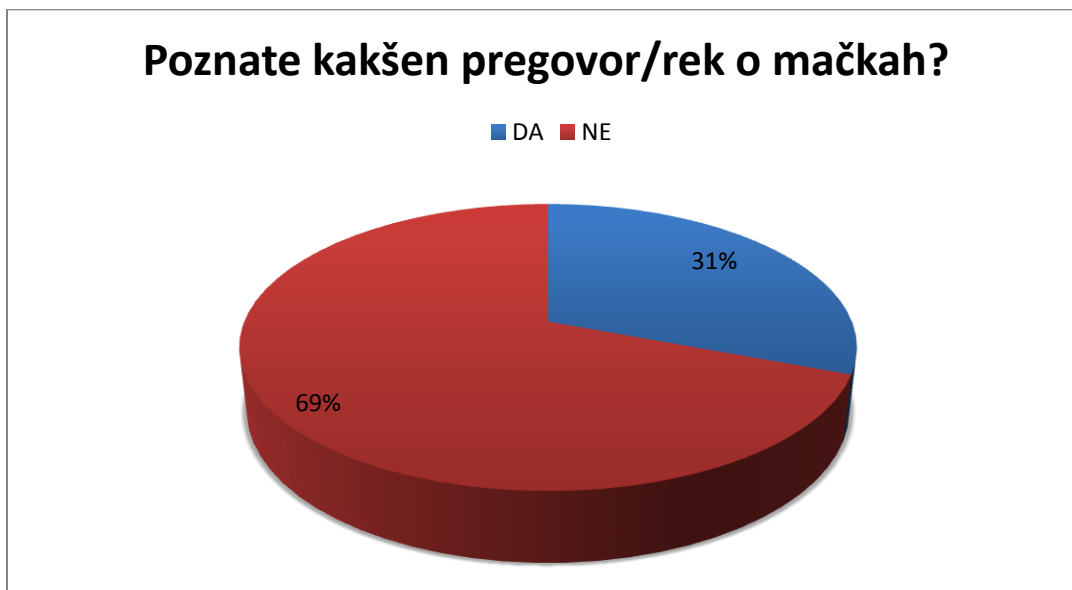
Graf 11: Poznate kakšne bolezni/zajedavce, ki jih imajo mačke?

Večina učencev je odgovorilo, da pozna bolezni in zajedavce, ki jih imajo mačke.

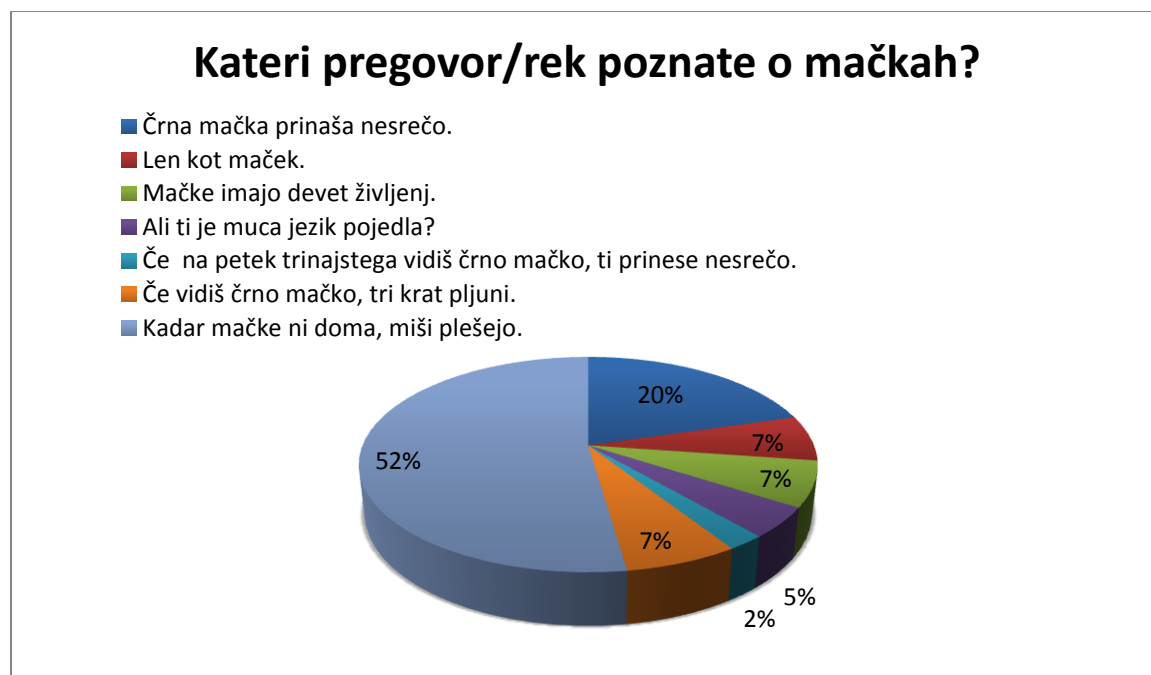
Graf 12: Katere bolezni/zajedavce imajo mačke?

Pri tem vprašanju sva dobili različne odgovore. Največ učencev ve za zajedavce kot so bolhe, uši, garje, klopi, gliste in trakulje. Poznajo pa tudi nekatere bolezni, kot so npr. steklina, mačji AIDS in mačja mrzlica.

Graf 13: Poznate kakšen pregovor o mačkah?

Večina učencev ne pozna nobenega pregovora/reka o mačkah. Le 31% anketirancev pozna kakšen pregovor/rek o mačkah.

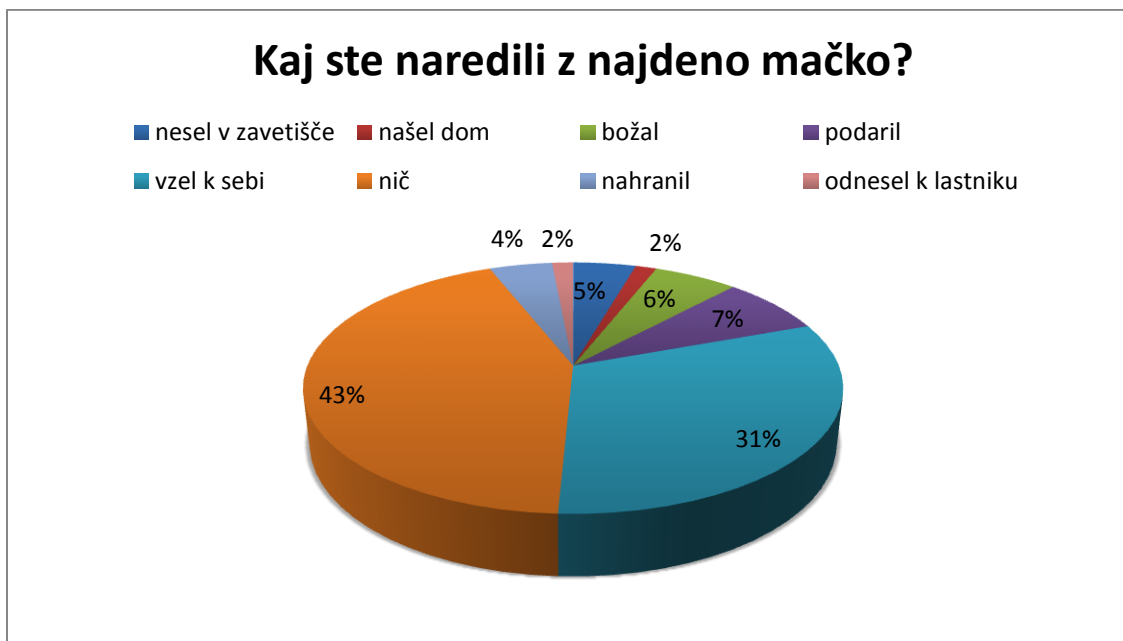
Graf 14: Kateri pregovor/rek poznate o mačkah?

Pri tem vprašanju sva dobili različne odgovore. Najbolj poznan rek/pregovor je *Kadar mačke ni doma, miši plešejo*. Sledi mu pregovor *Črna mačka prinaša nesrečo*, za njim je pregovor/rek, ki se glasi: *Če vidiš črno mačko tri krat pljuni*, *Mačke imajo devet življenj* in pa *Len kod maček*. Sledita še pregovora/reka *Ali ti je muca jezik pojedla?* in *Če na petek trinajstega vidiš črno mačko, ti prinese nesrečo*.

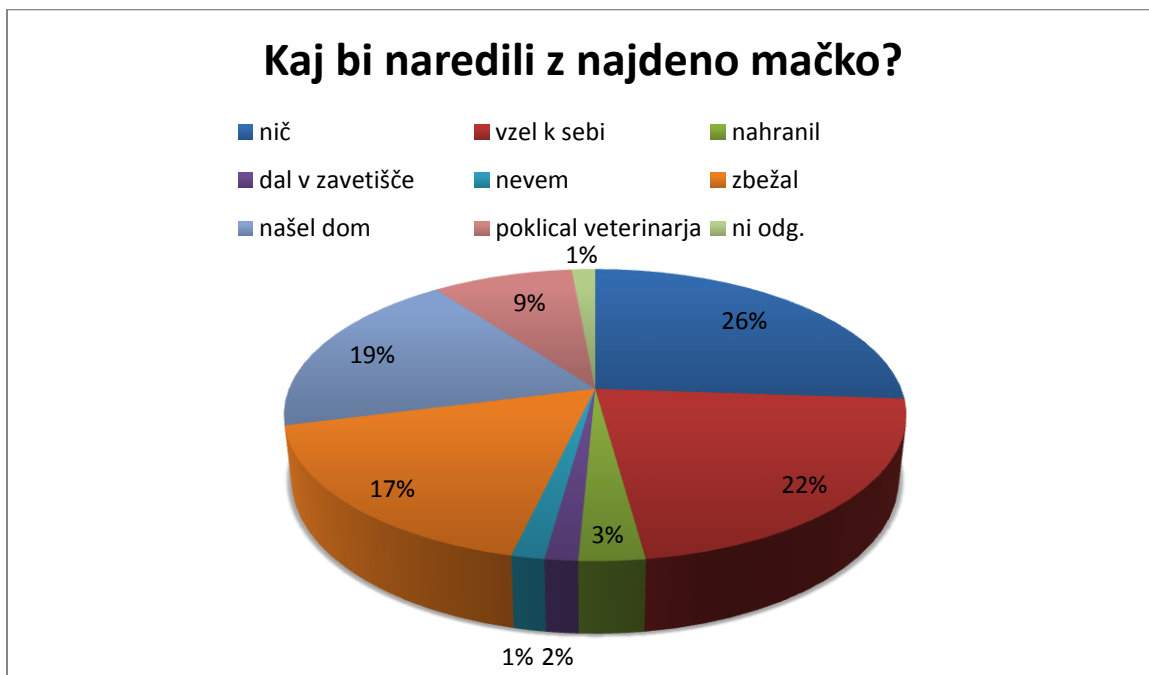
Graf 15: Ste že kdaj prišli v stik z zavrženo mačko?

Tudi tukaj nama je polovica anketirancev odgovorilo z DA in polovica z NE.

Graf 16: Kaj ste naredili z najdeno mačko?

Največ jih ni naredilo nič (43 %), 31 % pa jih je vzelo k sebi. Pojavljali pa so se še odgovori: podaril, božal, neshel v zavetišče...

Graf 17: Kaj bi naredili z najdeno mačko?

Največ jih ne bi naredilo nič, tesno za tem pa mu sledi odgovor, da bi mačko vzel k sebi. Pogosta odgovora sta še, da bi ji našel dom ter zbežal.

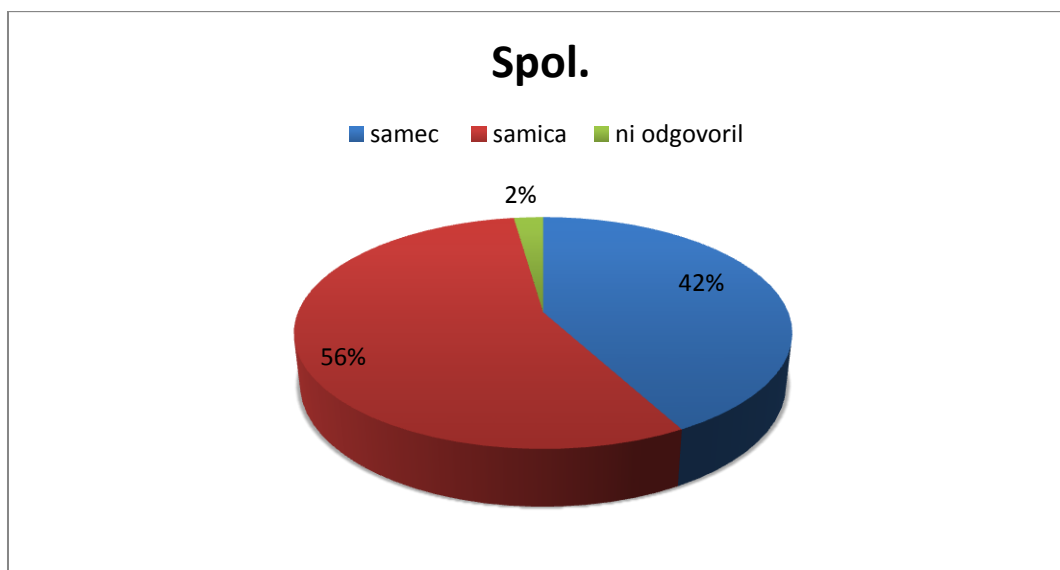
Graf 18: Kaj je po vašem mnenju razlog za tako veliko število zavženih mačk?

Anketiranci menijo, da je število zavženih mačk odvisno predvsem od tega, ker jih ljudje ne marajo več. So pa razlog tudi razne bolezni, pomanjkanje časa in starost mačk.

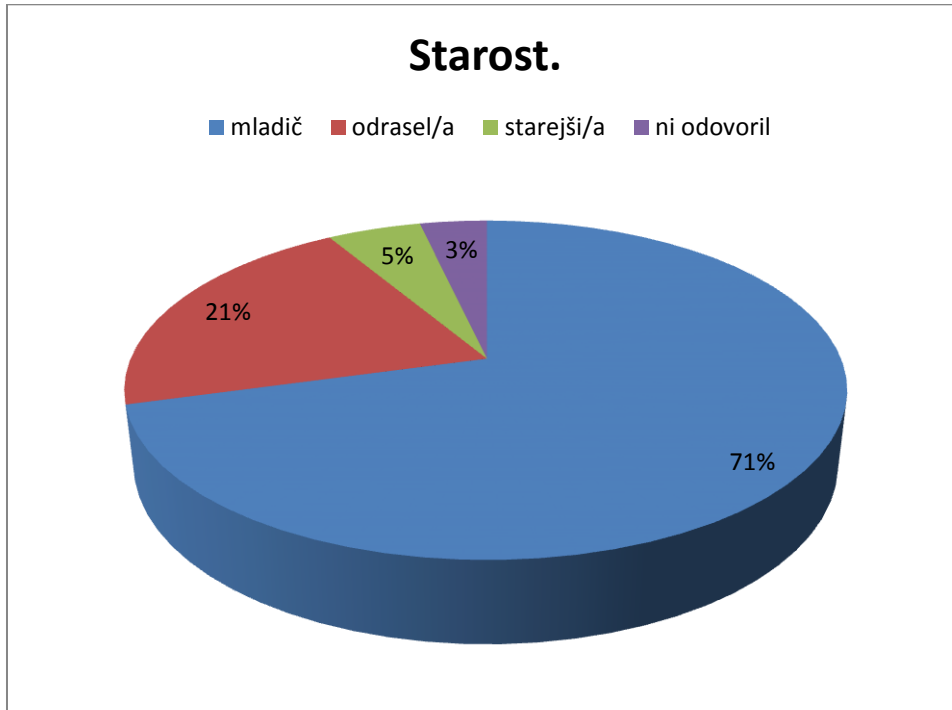
Graf 19: Kaj menite, v kakšnem stanju najdejo največ zavrženih mačk?

Skoraj polovica učencev meni, da največ mačk najdejo z zajedavci oziroma so bolne. 37% meni, da zato, ker so poškodovane. 14% pa jih meni, da so v normalnem stanju.

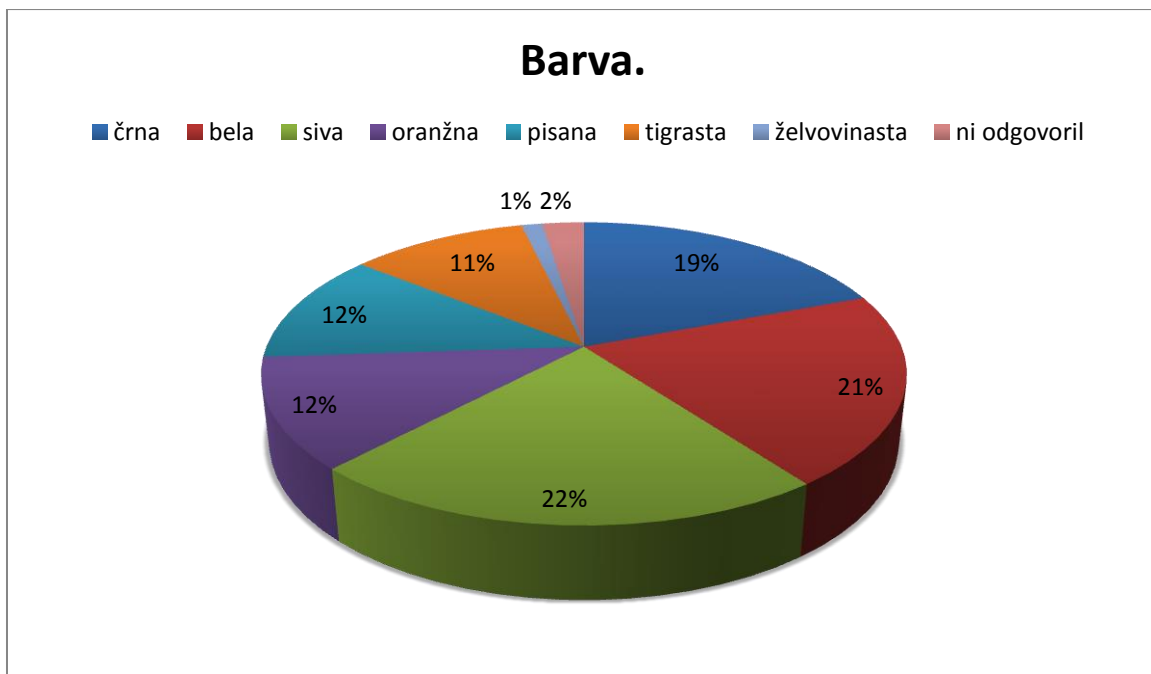
Graf 20: Katere mačke hitreje najdejo dom? (spol)

Največ učencev meni, da prej najdejo dom samice, šele na to samci, 2% učencev pa ni odgovorila.

Graf 21: Katere mačke hitreje najdejo dom? (starost)

Skoraj vsi učenci menijo, da hitreje najdejo dom mladički. Le 5% učencev meni, da najdejo hitreje dom starejši.

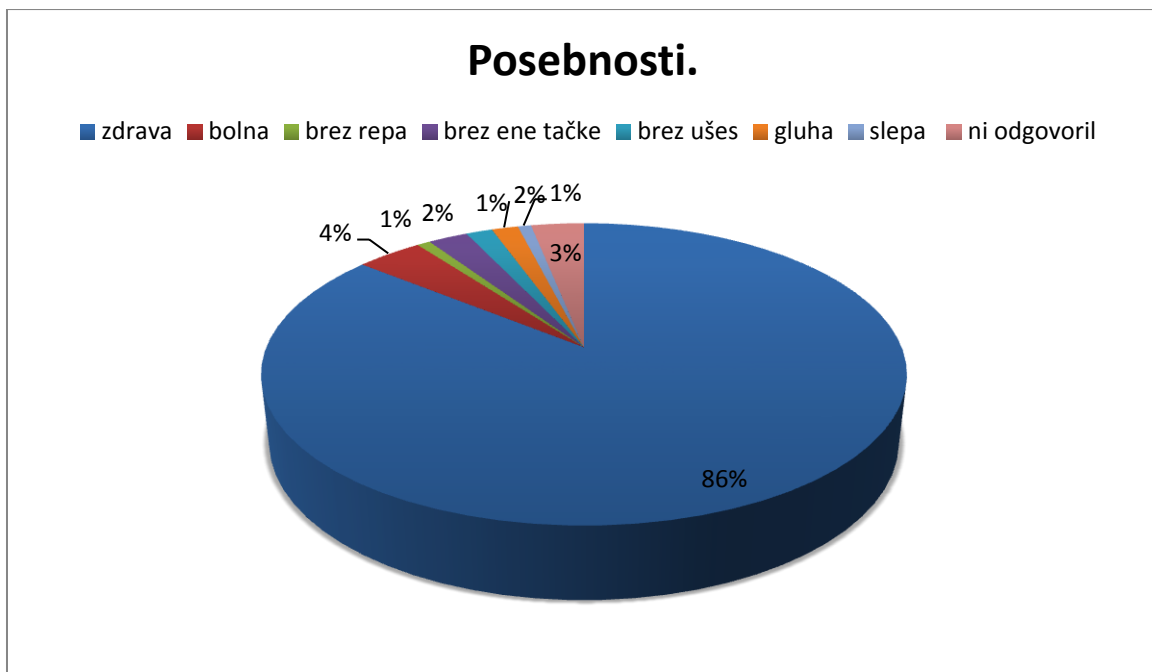
Graf 22: Katere mačke hitreje najdejo dom? (barva)

Največ učencev meni, da najdejo najhitreje dom sive, bele in črne mačke, sledijo učenci, ki menijo, da so to pisane, oranžne in tigraste, dva učenca pa sta bila za želvovinasto. Štirje niso odговорili.

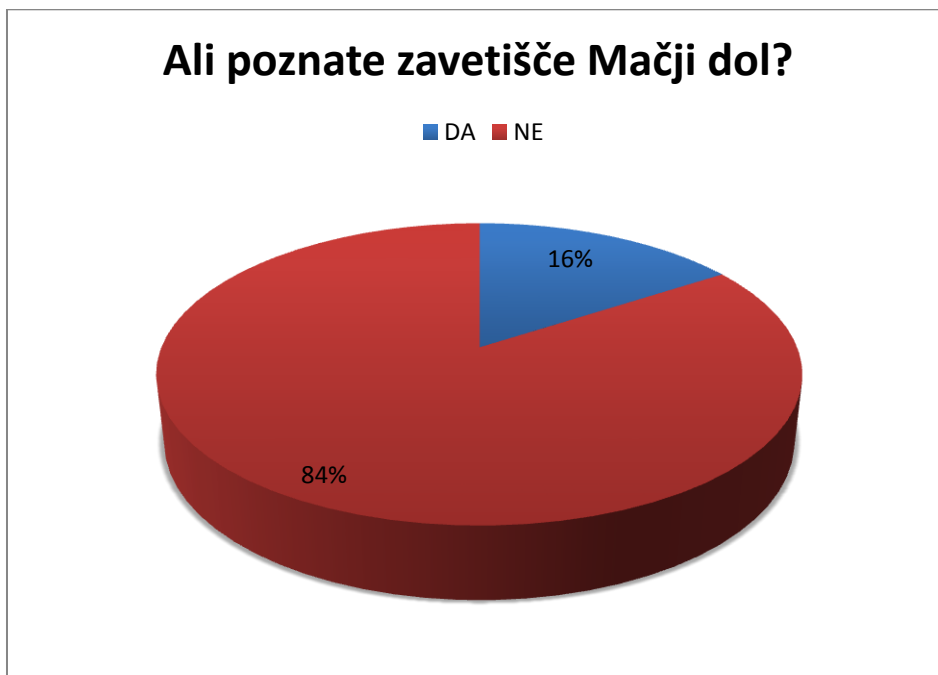
Graf 23: Katere mačke hitreje najdejo dom? (dolžina dlake)

Največ učencev meni (75%), da hitreje najdejo dom mačke s kratko dlako. 22% učencev, da z dolgo, ostali pa niso odgovorili.

Graf 24: Katere mačke hitreje najdejo dom? (posebnosti)

Skoraj vsi učenci menijo(86%), da najhitreje dobi dom mačka, ki je zdrava oziroma je brez posebnosti.

Graf 25: Ali poznate zavetišče Mačji dol?

Večina učencev ne pozna zavetišča Mačji dol.

Graf 26: Poznate kakšno drugo zavetišče za mačke?

Tudi pri tem vprašanju skoraj noben anketiranec ne pozna nobenega zavetišča.

Graf 27: Če DA, katero?

Največ učencev pozna zavetišče Horjul, kliniko Loka in društvo za zaščito živali.

Graf 28: Če bi želeli imeti svojega ljubljénčka, ali bi ga šli iskat v zavetišče?

Pri tem vprašanju sva ugotovili, da bi večina učencev odšlo mačka iskat v zavetišče. Le 35% ga v zavetišče ne bi odšlo iskat.

Graf 29: Kje živite?

Pri tem vprašanju sva ugotovili, da največ učencev živi v hiši na podeželju in najmanj učencev živi v bloku.

6 RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK

Takoj, ko sva se lotili raziskovalne naloge, naju je zanimalo, kakšen odnos imajo učenci do mačk in ali so jih tudi že sami imeli. Ker pa sva želeli izvedeti še več, sva se po ostale odgovore na vprašanja, ki se tičejo bolj zavetišča in oskrbe mačk v njih, odpravili k Moniki Tavčar v Mačji dol.

Nato sva s podatki, ki sva jih pridobili, potrdili ali ovrgli najine hipoteze:

- Prvo hipotezo, da v Mačjem dolu v 2.-3. mesecih sprejmejo do deset mačk, sva potrdili, saj v četrtini leta sprejmejo še veliko več kot deset mačk (kdaj so jih dobili tudi več kot 25).
- Drugo hipotezo, ki sva si jo postavili, sva tudi potrdili, ker nama je Mona povedala, da ima večina sprejetih mačk zunanje in notranje zajedavce, veliko pa je tudi podhranjenih, dehidriranih in podhlajenih.
- Tudi tretjo hipotezo sva potrdili, saj sva v intervjuju izvedeli, da le malo ljudi vzame pohabljenе mačke, pa tudi starejše kasneje dobijo dom.
- Ovrgli pa sva četrto hipotezo, s katero sva predvidevali, da bo polovica anketiranih otrok poznala izraza sterilizacija in kastracija. Z anketami sva izvedeli, da 38,3 % anketiranih učencev ve, kaj pomeni izraz sterilizacija, kaj pomeni kastracija pa samo 20,3 % .
- Peto hipotezo sva prav tako ovrgli, ker kakšno zavetišče pozna manj kot polovica anketiranih učencev (samo 11 % pozna kakšno zavetišče).
- Šesto hipotezo sva prav tako ovrgli, saj je enako število učencev že videlo zavrženo mačko oz. je še ni videlo.

Iz anket in intervjuja sva ugotovili, da so ljudje še premalo ozaveščeni o sterilizaciji in kastraciji. Tudi veliko zavetišč ne poznajo ter kako ravnati, ko najdejo zavrženo mačko. To bi bilo še treba spremeniti, a se vseeno vidi, da napredujemo, saj sedaj več ljudi sterilizira/kastrira mačke kot včasih. Upava, da se bodo stvari še izboljševale in na koncu sploh ne bomo rabili več zavetišč. Čaka nas še veliko dela, saj je pot do tam še dolga.

7 VIRI IN LITERATURA

Zdovc, B. (2002): *Reja hišnih ljubljencev-KINOLOGIJA IN FENILOGIJA*

Leskovic, S. (1978): *Naše mačke* (Ljubljana: Kmečki glas)

Dr. Fogle, B. (2002): *Kaj se dogaja z mojo mačko?* Ljubljana: Mladinska knjiga.

Taylor, D. (1989): *Vaša mačka*. Ljubljana: DZS.

Edney, A. (1997): *Popolna nega in vzgoja mačke*. Ljubljana: DZS.

Komet Verlag GmbH (2008): *Mačke*. Tržič: Učila International.

Piers, H. (1992): *Nega mačke*. Ljubljana: DZS.

Parker, S. (1993): *Sesalci*. Murska sobota: Pomurska založba.

<http://www.macjelovka.org/koristne-informacije/o-mackah/zgodovina-mack-kako-so-prisle-donasih-src-in-v-nase-domove.php>, pridobljeno 15. januar 2015

<http://www.macji-dol.si/predstavitev-ok>, pridobljeno 15. januar 2015

http://www.zavetisce-horjul.net/ne_prezrite/sterilizacija_in_kastracija.php, pridobljeno 15. januar 2015

<http://www.macjahisa.si/files/letaki/sterilizacija-kastracija.pdf>, pridobljeno 15. januar 2015

8 PRILOGE

Priloga 1

ANKETA

Spol: M Ž

Razred: 4., 6., 9.

Sva Kaja in Alma in delava raziskovalno nalogo o zapuščenih mačkah. Prosiva vas za iskrene odgovore na spodnja vprašanja. Zahvaljujeva se vam za vaše odgovore.

Obkroži.

1. Ali imate doma mačka? DA NE

A) Če DA, koliko? _____

B) Kje ste ga/jih/ dobili? _____

C) Kakšnega spola je/so? a) samica b) samec c) drugo: _____

D) Če imate mačko, ali je že imela mladiče? DA NE

E) Kaj ste naredili z mačjimi mladiči?

a) podarili b) prodali c) obdržali doma c) drugo: _____

F) Če NE, zakaj nimate mačka?

a) jih ne maram b) mi jih doma ne pustijo imeti c) nimam prostora /pogojev/

d) drugo: _____

2. Ali sta spodnji trditvi pravilni? Obkroži.

a) **Sterilizacija** je operativen poseg, pri katerem samici odstranijo jajčnike ali jajčnike in maternico. DA NE NE VEM

b) **Kastracija** je poseg, pri katerem samcu operativno odstranijo testise, mošnja pa ostane nedotaknjena. DA NE NE VEM

3. Ali je vaš/a maček/mačka kastriran/sterilizirana? DA NE

Zakaj? _____

4. Poznate kakšne bolezni/zajedavce, ki jih imajo mačke? DA NE

Katere? _____

5. Poznate kakšen pregovor/rek o mačkah? DA NE

Katerega? _____

6. Ste že kdaj prišli v stik z zavrženo mačko oziroma mačko, ki ni imela lastnika?

DA NE

A) Če DA, kaj ste naredili v tem primeru? _____

B) Če NE, kaj bi naredili v tem primeru? _____

7. Kaj je po vašem mnenju največji razlog za veliko število zavrženih mačk?

8. Kaj menite, v kakšnem stanju najdejo večino zavrženih mačk? Obkroži.

a) imajo zajedavce (so bolne) b) so poškodovane c) so v normalnem stanju

9. Katere mačke hitreje najdejo dom (jih obdržimo)? Obkroži.

SPOL: a) samec b) samica

STAROST: a) mladič b) odrasel/a c) starejši/a

BARVA: a) črna b) bela c) siva č) oranžna d) pisana e) tigrasta f) želvovinasta

DOLŽINA DLAKE: a) kratka b) dolga

POSEBNOSTI: a) zdrava b) bolna c) brez repa č) brez ene tačke d) brez ušes
e) gluha f) slepa

10. Ali poznate zavetišče Mačji dol? DA NE

11. **Poznate kakšno drugo zavetišče za mačke?** DA NE

Če DA, katero? _____

12. **Če bi želeli imeti svojega mačjega ljubljence, ali bi ga šli iskat v zavetišče?** DA NE

13. **Kje živite?**

a) hiša na podeželju

b) hiša v mestu

c) blok

Priloga 2

INTERVJU

Intervju z Moniko Tavčar, vodjo zavetišča Mačji dol, sva opravili 23. januarja 2015 v Škofji Loki.

1. Zakaj ste se odločili za ustanovitev Mačjega dola in postali prostovoljci v njem?

Pred ustanovitvijo zavetišča Mačji dol smo prostovoljci društva Žverca vsako leto nameščali zavržene mačke doma, saj je bilo zavetišče, s katerim je imela občina Škofja Loka sklenjeno pogodbo, zelo hitro zapolnjeno. Vsak muc, ki je bil najden, je moral nekam na varno, še posebej mladiči. Odrasle mačke smo po sterilizaciji in kastraciji večinoma spuščali nazaj na njim znane lokacije. Mladiči so torej morali k nekemu domov. Za vsakega posebej smo morali najti ljudi, ki bi zanj skrbeli do oddaje, nikoli pa se ni vnaprej vedelo, koliko časa to bo. Zato je tak proces iskanja skrbnikov lahko zelo težaven in pogosto se je zgodilo, da je vsak prostovoljec, ki je bil pripravljen namestiti mačke, imel doma po 3, 5, ali celo 10 muckov v začasni oskrbi. Želeli smo dobiti prostor, ki bi bil urejen tako, da bodo lahko mačke šle ob sprejemu v izolacijo, ki preprečuje prenos morebitnih bolezni, potem pa bodo lahko bivale neomejeno časa v za njih urejenem okolju, kjer bodo mirno počakale, da dobijo nove domove. Doma je bilo vedno stresno, saj se včasih vsi prebivalci hiše ne strinjajo s tem, da po njej teka množica mačjih repkov.

2. Koliko ljudi prostovoljno dela tukaj?

Prostovoljcev, ki se ponudijo za delo v zavetišču in so resno pripravljeni posvetiti energijo, čas, ljubezen in pozornost prebivalcem zavetišča, ni prav veliko. Tako nas redno skrbi za mucke v Mačjem dolu vedno manj kot 10, večina prostovoljk pride po enkrat tedensko. Eden od nas mora biti prisoten 2-krat dnevno, da spremlja stanje živali in ukrepa ob spremembah, seveda pa je potrebno vsaj 2-krat dnevno tudi poskrbeti za hrano, vodo in pospraviti stranišča. Tudi za delo na terenu pogosto potrebujemo pomoč prostovoljcev, ki nam pomagajo nastaviti živolovke in opazovati, če se je pravi muc ujel. Tudi s prevozi do ambulante nam ljudje priskočijo na pomoč, vendar so to večinoma najditelji živali.

3. Iz katerih krajev sprejemate mačke? Bi jo sprejeli iz Žirov?

Pogodbene občine, iz katerih sprejemamo živali, so Škofja Loka, Železniki in Gorenja vas-Poljane. Z občino Žiri nimamo pogodbe in bi le izjemoma sprejeli žival, če bi bilo pristojno zavetišče polno ali iz kakšnega drugega podobnega razloga. Vsaka občina mora namreč po zakonu imeti pogodbo z zavetiščem za oskrbo najdenih živali. Tako mora imeti tudi Občina Žiri sklenjeno pogodbo z enim od zavetišč, ki mora sprejeti take živali. Zaradi prostorskih omejitev si ne moremo privoščiti sprejema živali iz dodatnih občin, saj bi zmanjkalo prostora za živali iz pogodbenih občin, iz katerih moramo sprejemati živali. Če bi šlo za lastniško žival, ki jo mora lastnik oddati zaradi upravičenega razloga, potem si lahko izbere tudi naše zavetišče in sam krije stroške oskrbe. Taka mačka bi lahko bila tudi iz Žirov.

4. Kaj je po vašem mnenju razlog za tako veliko zapuščenih mačk?

Glede mačk je v Sloveniji razmišljanje ljudi še na precej nizkem nivoju. Mačke še vedno veljajo za nadlogo, za živali, ki jih je vedno preveč, prenašajo bolezni in so vedno dostopne, zato veliko ljudi misli, da za svojo mačko ni potrebno posebej skrbeti, saj tako ali tako lahko vedno dobijo drugo. To kaže na nemaren odnos do teh čudovitih živali, ta odnos pa pripomore k temu, da ljudje niso pripravljeni prevzeti stroškov oskrbe, s tem tudi stroškov sterilizacije mačk. Pogosto je še vedno pobijanje mačjih mladičev, ki je nadvse kruto, hkrati pa tudi kaznivo dejanje. Vendar mnogo ljudi to dojema kot brezplačen način omejevanja populacije mačk na domačem dvorišču. Drug način, ki ga nekateri uberejo, pa je odmetavanje mladičev na razne lokacije, kjer se bodo po mnenju ljudi, ki to počnejo, 'že znašli'. Taki ljudje se zanašajo na druge ljudi, da bodo poskrbeli za potomce njihove mačke, sami pa bodo mirne vesti šli spat v prepričanju, da niso storili ničesar narobe. To je prelaganje odgovornosti, kar je skrajno nezrelo, v tem primeru pa tudi zelo kruto ravnanje. Veliko takih mladičev ne dočaka sprejema v zavetišče ali k skrbnim ljudem, saj nanje v neznanem okolju preži mnogo nevarnosti, ki pa so pogosto zanje usodne.

5. Koliko mačk sprejmete na mesec/leto, v kakšnem stanju so? Koliko jih imate trenutno v zavetišču?

Število sprejetih mačk na mesec se tekom leta zelo spreminja. Največ mačk sprejmemo vsako leto od konca pomladi (mesec maj) do sredine jeseni (oktober). Največ je sprejetih med poletjem, julija in avgusta. To seveda sovpada s splošnim številom mačjih mladičev, ki jih je v spomladanskih kotitvah največ, potem pa ti mladiči končajo zavrženi običajno preden se ljudje odpravijo na poletne dopuste. Takrat namreč mačji mladiči postanejo odveč, tudi če so jih morda lastniki njihove mame prej veselo opazovali pri igri. Otroci so želeli imeti mucke pri hiši, vendar ko je treba na morje, hitro pozabijo nanje. Proti koncu jeseni in v zimskih mesecih veliko mačk dobi nove lastnike in odidejo iz zavetišča v svoje prave domove. Skupaj jih vsako leto sprejmemo okrog 100. Trenutno je v zavetišču še vedno 28 mačk, upamo, da jih bo pred novim navalom zavrženih muckov čim več našlo dobre lastnike.

6. Se mogoče spomnite kakšnega posebnega primera (hudega), ki vam je ostal v spominu?

Čeprav pri našem delu vidimo vse mogoče krutosti, se nikakor ne moremo 'navaditi' na to, da so ljudje res sposobni tako nerazumljivih dejanj, da nas vedno znova šokirajo. Lanski primer 12 mačjih mladičev, ki so (razen enega, ki je vmes že poginil) potrebovali še hranjenje po steklenički, je bil eden od takih, ki ti še nekaj časa ne dajo miru. Malčki so bili najdeni v škatli, zaviti v vrečo. Paket teh malih srčkov je bil odložen poleg kontejnerja za obrabljena oblačila. Čisto slučajno jih je nek nedeljski večer našla gospa, ki je odnesla oblačila tja. Slišalo se je njihovo cviljenje, le to jih je rešilo.

7. V katerih mesecih leta jih najdete največ?

Kot rečeno, je največ najdenih mačk med majem in oktobrom vsako leto. V letu 2014 smo jih sprejeli januarja 4, marca 1, aprila 11, maja 14, junija 8, julija 21, avgusta 19, septembra 9, oktobra 22, novembra 5, decembra 3.

8. Kakšnega spola in starosti so najpogosteje?

Največ je sprejetih mačjih mladičkov, starih 2 ali 3 mesece, po spolu pa kar nekako enakomerno.

9. Kaj najprej naredite z mačko, ko jo najdete/dobite?

Mačko najprej sprejmemo, če deluje zdrava, jo najprej nahranimo in pustimo, da si odpočije kak dan ali dva. Potem dobi sredstva proti parazitom, v roku nekaj dni pa dovolj stare in zdrave odpeljemo na cepljenje in čipiranje v ambulantno. Če so sprejete mačke dovolj stare za sterilizacijo in kastracijo, opravijo tudi to, hkrati pa naredijo hitri test za prisotnost virusov FIV (mačji AIDS) in FeLV (mačja levkoza). Potem je muc še nekaj časa ločen od drugih, da cepivo učinkuje in ga vsaj še enkrat razglistimo, preden gre med ostale. V času karantene (čas, ko je prišlek ločen od drugih muc v zavetišču) lahko opazujemo njegovo zdravstveno stanje in ostale značilnosti, ki nam narekujejo nadaljnje ravnanje.

10. Kako jim poiščete dom oziroma nove lastnike?

Mačke, ki bivajo v zavetišču, slikamo in objavimo na naši spletni strani in Facebook strani. V opisu mačk poskušamo čim bolj zajeti njihove karakterne lastnosti, ki so najbolj pomembne pri posvojitvi. Potem nas ljudje, ki želijo posvojiti mačko, pokličejo, se dogovorimo za termin obiska, tekom obiska spoznajo naše mačke in si izberejo tistega, ki se najbolje vključi v njihov dom in družino.

11. Kakšni mački prej najdejo dom, kakšni kasneje? Kaj vpliva na posvojitvev?

Najbolj pomembno na posvojitvev vpliva socializiranost mačke. Nov dom hitreje dobijo mačke, ki so rade v naročju, se rade igrajo in božajo in se ne bojijo. Najtežje je oddati mačko, ki je plaha in se vedno skriva, če pridejo tuji ljudje v zavetišče. Na posvojitvev, ali pa vsaj na zanimanje za posvojitvev pa vpliva tudi izgled mačke. Mačke posebnih barv, še posebej mačke, ki so po barvi podobne kateri od pasemskih mačk, so bolj atraktivne na slikah. Tudi daljša dlaka nekatere prepriča, da pokličejo za posvojitvev. Zato imajo na slikah posebej ljubki ali markantni mačkoni več zanimanja pri ljudeh, ni pa to vedno pravi način izbire novega člana družine.

12. Ali vraževerje (črna barva) vpliva na posvojitvev?

Mislím, da vraževerje ni tako pomemben faktor pri tem, da črne mačke pri mnogih ljudeh niso prva izbira. Bolj vpliva na to dejstvo, da je črnih mačk veliko in se ljudem zdijo 'navadne'. Imajo pa po mojih izkušnjah črne mačke vse čudovite karakterje, vsaka malce posebnega.

13. Kaj menite o sterilizaciji in kastraciji?

Sterilizacija in kastracija mačk sta posega, s katerima na zelo human način poskrbimo za to, da se omejuje število zavrženih živali. Poleg tega zelo pomembnega razloga za odločitev za poseg pri svoji živali pa je koristi teh posegov še veliko več. S posegoma namreč preprečimo delovanje spolnih hormonov na obnašanje živali, ki je pri nekastriranih in nesteriliziranih živalih lahko zelo moteče za lastnike, pa tudi nevarno za živali. Nesterilizirane samice in nekastrirani samci imajo lahko veliko gonitev na leto, v tem obdobju so podvržene intenzivnemu delovanju hormonov, ki jih vodijo v nevarnosti (najbolj očitna nevarnost zunanjih živali, predvsem samcev, so krvavi pretepi in ceste, ki jih prečkajo v času gonitve, da pridejo do 'partnerjev'). Tudi, če imamo mačko v stanovanju in ni možnosti, da bi prišlo do parjenja, prihaja večkrat letno do gonitve. Takrat je žival v stresu, izgubi apetit in njeno obnašanje je popolnoma podvrženo delovanju hormonov in pripravi na parjenje. To lahko vsakokrat traja več tednov, mačko popolnoma izčrpa, hkrati pa lahko pripelje do raznih

bolezenskih stanj. Za lastnike pa je lahko zelo moteče tudi markiranje z uriniranjem po stanovanju, ki je tudi znak delovanja spolnih hormonov in označevanja ozemlja pod njihovim vplivom. Zato je v vsakem primeru zelo priporočljiva sterilizacija in kastracija. Seveda so tu izjema živali, predvsem pasemske, ki jih nekdo namerno in odgovorno vzreja in so njihovi mladiči zaželeni ter dobijo dobre domove. Odločitev za poseg sterilizacije ali kastracije pri svoji živali je tudi del odgovorne skrbi za žival, nenazadnje pa tudi zakonska obveza vsakega lastnika živali, ki ni namenjena za vzrejo.

14. Kako poskrbite za nekaj dni stare mladičke?

Če najdemo nekaj dni stare mladiče, le-ti potrebujejo posebno nego, ki je pravzaprav čim bolj podobna negi, ki bi jim jo nudila mama mačka. Če imamo v zavetišču mačko, ki je prišla s svojimi mladiči, in ni preobremenjena z njimi, poskusimo včasih tudi najdenčke pridružiti družini. Mačke namreč lahko najbolje poskrbijo za mačje mladiče, če se mi še tako trudimo. Če pa ni možnosti, da bi mačka poskrbela za najdene sesne mladiče, je potrebno take malčke hraniti v razmaku približno 3 ur z nadomestnim mlekom za mačje mladiče ali pa s kozjim mlekom. Najpomembnejše tri stvari, ki jih je potrebno vedeti pri oskrbi takih mladičkov, so:

- Mucki morajo biti stalno na toplem (termofor, grelna blazina ...).
- S toplim mlekom jih je potrebno hraniti redno, v razmaku nekaj ur, odvisno od tega, koliko naenkrat pojedjo in koliko so stari.
- Obvezno je treba poskrbeti za iztrebljanje, saj tudi za to pri tako mladih mačjih mladičih poskrbi mama mačka z umivanjem ritke z jezikom, mi pa to lahko storimo z otroškim robčkom ali mokro gazo.

Ko so mucki stari približno en mesec in jim začnejo rasti prvi zobki, jim lahko poskusimo ponuditi že kašasto hrano na krožniku ali pa brikete, ki so posebej prilagojeni za tako mlade mucke (babycat). Tudi pesek se jim lahko predstavi takoj, ko začnejo hoditi okrog, saj nagonsko začnejo kopati in počasi nas lahko potem neha skrbeti tudi za iztrebljanje, ko se naučijo sami uporabljati pesek.

15. Kakšen je vaš delovni urnik, ga sploh imate?

Tudi urnik se spreminja glede na število najdenih živali, torej tekom leta. Poleti je dela za cele dneve, včasih je komaj čas za kak prigrizek. Odvisen je tudi od tega, kako je z zdravjem živali. Če je potrebnega veliko zdravljenja, je že dela v zavetišču ogromno. Sicer pa je precej tudi dela na terenu, na voljo moramo biti vse dni v tednu, seveda pa tudi ponoči, za nujne primere. Ker se najdbe živali ne da planirati, je posledično tudi naš urnik razpršen in nepredvidljiv. Uradne ure, ki morajo biti 4 ure vsak delovnik, so namenjene neurgentnim posvetom in interesantom, ki kličejo za posvojitev. Vendar se tudi glede tega dogovarjamo izven uradnih ur. Vsaj 2-krat dnevno, navadno po 10.00 dopoldan in po 18.00 zvečer pa je potrebno poskrbeti za živali v zavetišču, čiščenje, igro, crkljanje itd., kar traja navadno nekaj ur. Seveda to velja tudi ob sobotah, nedeljah in praznikih.

16. Kakšno bivanje (pripomočki, prostori) omogočate mačkam v vašem zavetišču?

V Mačjem dolu imamo zelo malo prostora, vendar poskušamo narediti bivalno okolje mačkam čim bolj prijetno. Ker so mačke rade na višini, smo poskusili pritrditi čim več poličk in praskalnih dreves. V sobi, kjer bivajo malčki, imajo pograd, ki služi kot postelja in hkrati poligon za igro. Seveda ne sme manjkati igračk, raznih žog in drugih zadev, ki pa imajo žal pri toliko napadalcih precej kratko

življenjsko dobo. Zelo pomembna je čistoča, zato skoraj dnevno menjamo rjuhe in jih peremo, da s tem, kolikor se da, preprečujemo razvoj bolezni in zajedavcev. Večji in že sterilizirani ter kastrirani mačkoni imajo iz sobe izhod na ograjen vrt, kjer rastejo tudi drevesa, po katerih radi plezajo. Zelo radi pa tudi samo gledajo mimoidoče skozi ograjo, če posije sonček, so pa sploh zadovoljni na vrtu.

17. Na kakšen način (donacije, prostovoljni prispevki...) pridobite denarna sredstva?

Nekaj sredstev, ki pokrijejo en mesec oskrbe in veterinarske storitve, prispeva za vsakega sprejetega mačka občina, v kateri je najden. Ker pa je kritje s strani občin le za prvi mesec oskrbe, je strošek nadaljnje oskrbe naš. Zato poskušamo zbirati sredstva, ki nam omogočajo, da lahko vse mačke počakajo na posvojitev, ne glede na to, koliko časa so že pri nas. Sredstva zbiramo z donacijami ljudi, ki želijo pomagati pri našem delovanju, s prodajo izdelkov in preko 0,5% dohodnine, ki jo lahko vsak državljan nameni izbrani organizaciji, ki deluje v javnem interesu. Nekateri se odločijo tudi za posvojitev določene živali na daljavo v programu 'Moja žverca', s čimer simbolično pomagajo eni od muc v zavetišču, ki jim pošlje tudi sliko in pisemce s svojo zgodbo. Učenci enega od razredov Osnovne šole Šenčur imajo že dolgo na daljavo posvojeno našo Suzano, za katero vsak od njih nekaj prispeva vsak mesec. Čudovita gesta, ki pripomore k temu, da bodo v prihodnosti vedeli za problematiko zavrženih živali in bodo na to občutljivi.

18. Če na šoli organiziramo zbiralno akcijo za Mačji dol, kakšne stvari bi vam prišle prav?

Pri zbiranju donacij za zavetišče bi bilo najbolje, če bi se lahko zbiralo igračke, ki, kot sem že prej omenila, nimajo prav dolge življenjske dobe pri toliko zobkih in krempljih. Pogosto se tudi zgodi, da mački igračke odnesejo na vrt in so potem tako umazane, da jih komaj operemo, če jih sploh najdemo. Hrana mora biti čim bolj konstantna in kvalitetna, zato je najbolje, da to poskrbimo sami, da ne bi bilo kakšnih prebavnih težav zaradi različnih znamk hrane.

19. Imava željo, da se preizkusiva kot prostovoljki, ali bi bilo to izvedljivo?

Pridni in resni prostovoljci so v zavetišču vedno dobrodošli, saj dela ne zmanjka. Seveda je treba upoštevati pravila, ki veljajo v zavetišču, saj je od tega odvisno zdravje živali. Za prave ljubitelje živali, ki zares želijo pomagati pri oskrbi naših zverinic, je Mačji dol pravi kraj. Hvala!